

O BIOBIBLIOGRAFIE ESENȚIALĂ PENTRU ÎNȚELEGEREA UNEI PERSONALITĂȚI A CULTURII ROMÂNE CONTEMPORANE

Doctor în științe ale comunicării **Mariana HARJEVSCHI**

E-mail: mharjevschi@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9083-2665>

Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”

Proaspăta apariție editorială este mai mult decât o lucrare biobibliografică; ea reprezintă un portret literar și spiritual într-o carte care pulsează de energia și sensibilitatea protagonistului. Apărută grație primei colaborări a Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” cu una dintre cele mai prestigioase edituri de dincolo de Prut – Editura Academiei Române –, lucrarea reunește efortul unei echipe solide de specialiști din cadrul Secției studii și cercetări a BM. Volumul a fost conceput și coordonat de filologul Maria Hadârcă (soția scriitorului și politicianului Ion Hadârcă), care a pus la dispoziție toate sursele necesare pentru documentare și indexare minuțioasă.

Lucrarea a fost elaborată în conformitate cu cele mai noi standarde de descriere bibliografică (versiunea 2023), beneficiind și de o atentă redactare și punere în pagină de către Ana-Maria Velcea (EAR). Într-o amplă *Notă asupra ediției* sunt explicate principiile de cartografiere și motivațiile care au stat la baza conceperii volumului. Pentru a contura un portret deplin, coordonatoarea a realizat un amplu itinerar al vieții și creației protagonistului.

Volumul se deschide cu un portret literar-bibliografic realizat de dr. Lidia Kulikovski, reputat specialist în domeniul biblioteconomiei, care surprinde esența creației lui Ion Hadârcă: un univers poetic în care realitatea și visul se împletesc, iar fiecare cuvânt pare încărcat de lumină și reflecție. Completat de câteva studii de referință, semnate de importanți critici literari și oameni de cultură – Mihai Cimpoi, Pompiliu Crăciunescu, Cassian Maria Spiridon, Nichita Danilov ș.a –, portretul scriitorului capătă un contur clar înainte de bibliografia propriu-zisă și se definitivează prin suita de aprecieri, comentarii și ecouri aparținând colegilor de breaslă: Valentin Mândăcanu, Elvira Sorohan, Dumitru Irimia, Nicolae Dabija, Arcadie Suceveanu, Ștefan Hostiuc, Theodor Codreanu, Dan Mănuță, Constantin Ciopraga, Tudorel Urian, Daniel Corbu, Ion Pop, Gheorghe Crăciun, Andrei Țurcanu ș.a., alcătuind un aparat critic necesar și consistent.

Umbra omo-trestiei : Biobibliografie Ion HADÂRCĂ /
Coord. Maria Hadârcă. București: Editura Academiei
Române, 2025. 586 p.

Fiecare text analitic oferă perspective diferite asupra operei autorului: de la explorarea neliniștii existențiale și a căutării de sine, la dialogul cu tradiția literară și reflecțiile asupra istoriei și timpului.

Partea biobibliografică a lucrării impresionează prin detaliu și acuratețe: operele literare, publicistice și politice sunt prezentate sistematic, iar edițiile traduse, lucrările în coautorat, prezențele în reviste și antologii, precum și traducerile versurilor, conferă o imagine completă a activității lui Ion Hadârcă. De asemenea, includerea interviurilor, comunicărilor academice și a discursurilor parlamentare evidențiază implicarea autorului în viața socială și culturală, relevând un creator a cărui voce depășește granițele paginilor de carte.

Opera scriitorului Ion Hadârcă numără 50 de volume de autor, la care se adaugă volume traduse în mai multe limbi, 15 ediții de *Abecedar* (în coautorat), 13 antologii coordonate sau redactate, sute de poezii și colaje de versuri, eseuri, studii și cronici. Alte zeci de comunicări și prelegeri de înaltă ținută științifică sunt grupate sub titlul *Prezențe academice*, urmate de numeroase interviuri și dialoguri. Un capitol inedit îl constituie discursurile sale în Sovietul Suprem al fos-

tei URSS (1989), în Parlamentul Republicii Moldova (1990–2014), declarațiile și interpelările făcute în Parlamentul României (2017–2020), dar și luările de cuvânt în cadrul adunărilor unor importante organizații naționale și internaționale.

Deoarece bibliografia nu e doar o „anexă” la operă, ci o „hartă” uimitoare a felului cum s-a construit personalitatea scriitorului, s-a urmărit și reconstituirea contextului intelectual în care acesta s-a manifestat. Din acest motiv, coordonatoarea volumului a întesat bibliografia cu sute de citate, atașate nemijlocit sursei. Un exemplu edificator:

„Noi, românii, suferim și astăzi urmările catastrofale ale odiosului Pact [Ribbentrop-Molotov – n.n.]. Spuneam asta la 30 de ani de la căderea comunismului și la 28 de ani de la colapsul Uniunii Sovietice. Rana a rămas deschisă. Ea doare în continuare pentru că părți de teritorii rupte din trupul României trăiesc și în prezent după regulile Pactului dintre Hitler și Stalin. În aceste teritorii genocidul etnic și de clasă declanșat imediat după impunerea prin agresiune barbară a regimului sovietic de ocupație a continuat după cel de Al Doilea Război Mondial cu genocidul de conștiință identitară, etno-culturală și lingvistică, cu alte cuvinte – cu etnocidul.” (Ion Hadârcă. *Triptic parlamentar de integrare*. În: Meandre ale integrării. Chișinău: Editura Blitz Poligraf, 2023, pp. 72–85).

Din lucrare se pot desprinde foarte clar temele și motivele frecventate de autor, interesele și preocupările sale, precum și modelele literare universale pe care le-a urmat în scrisul său (Baudelaire, Cervantes, Borges, Dante, Eco, Lorca, Cehov, Pușkin, Lermontov, Cantemir, Eminescu, Caragiale, Iorga, Blaga, Mateevici, Stănescu ș.a.). Densă, bogată în referințe bibliografice și reflectând pagini de vârf ale istoriei contemporane, la care Ion Hadârcă a contribuit activ, bibliografia sa scoate la iveală un parcurs personal, dar și unul colectiv. În el se regăsesc gloria și câștigul de cauză, dar și slăbiciunile ori derapajele. Scriitorul nu riscă idolatrizarea: cu un curaj aparte, a optat să fie menționate și lucrările de care s-a dezis public.

Cartea-epocă marchează momente reper din activitatea lui Ion Hadârcă: autor al unor poezii binecunoscute (*Clasa-ntâi; Adio, drag Abebedar*), al imnurilor basarabenilor (*Suveranitate*, 1989; *Libertate*, 1990), precum și al intervențiilor din Senatul României, unde a pledat pentru soluționarea problemelor românilor de pe ambele maluri ale Prutului.

La 27 august 1989, Sfatul Frontului Popular din Moldova l-a ales pe Ion Hadârcă președinte al Marii Adunări Naționale, pe care a deschis-o cu un mesaj

remarcabil rostit în fața a circa un milion de români basarabeni adunați în inima Chișinăului pentru a-și revendica dreptul la libertate și adevăr: „Pace-n suflet și unire-n țară, dragi compatrioți!” (sursa 1545 din biobibliografie). Cuvântul de deschidere din 1989 este documentat în volum:

„...ne-am adunat astăzi aici ca să sfințim prin actul Marii Adunări Naționale această Piață, care a văzut mai multe șenile de tancuri decât opinci. Cu vechea Câmpie a Dreptății și Șesul Libertății se înfrățește astăzi Piața Victoriei. Prin MAREA ADUNARE NAȚIONALĂ. Prin marea trezire și marea unire națională.” (Ion Hadârcă. *Cuvânt de deschidere a Primei Marii Adunări Naționale*. În: Arena cu iluzii: Interviuuri, discursuri, eseuri. Chișinău: Ed. Garuda-Art, 2000, pp. 286–288).

Mesajul din 1989 este amplificat în deschiderea celei de-a doua Marii Adunări Naționale, din 16 decembrie 1990:

„Noi dorim să fim liberi și independenți! Problemele-cheie ale oricărui stat în procesul său de afirmare politică sunt: Suveranitatea, Puterea și Proprietatea. Într-un mod sau altul, toate trei vizează procesul integrării. Al integrării într-o lume civilizată prin manifestarea propriei individualități. Da, noi acceptăm ideea, aspirând spre inevitabilitatea integrării în Europa. Dar nu prin Sahalin, Vorkuta sau Vnukovo, ci prin departele un pic mai aproape, adică prin Leușeni, Albița sau Otopeni!” (Ion Hadârcă. A doua Mare Adunare Națională, sursa 1533 din biobibliografie).

Constituind un corpus de titluri și citate, lucrarea se dovedește o sursă excepțională și indispensabilă pentru studierea creației scriitorului și a generației sale. Redactorul bibliografic, Claudia Tricolici, a avut misiunea de a gestiona calitatea datelor, de a elimina erorile și duplicatele și de a respecta rigorile de descriere bibliografică, inclusiv pentru sursele online, iar membrii Secției studii și cercetări au contribuit la o expertiză relevantă.

Nu putem trece cu vederea nici ținuta editorial-poligrafică și valoarea vizuală și estetică a volumului: grafică realizată de Ion Hadârcă, iconografia atent selectată și redactarea clară creează o experiență de lectură armonioasă, în care informația științifică și frumusețea vizuală se completează reciproc.

Biobibliografia dedicată lui Ion Hadârcă este o evocare a vieții și operei unui creator complex, un dialog între generații și un prilej de a redescoperi valorile culturale românești prin prisma unei personalități autentice și profunde.